

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI i KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W KATOWICACH

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel./Fax (0-32) 255-26-47, Tel./Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dn. 20.11.2003r.

RKT-61-s-93/03/SG

DECYZJA Nr RKT-53/2003

I. Na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Banku Polska Kasa Opieki S.A. ul. Grzybowska 53/57, 00-950 Warszawa, polegające na naruszeniu art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.), w ten sposób że w ogłoszeniu dot. kredytu na zakup skutera marki Yamaha, zamieszczonym w Banku Polska Kasa Opieki S.A. Oddział II w Katowicach, ul. Warszawska 8, stopę oprocentowania dotyczącą tego kredytu podano w sposób, który nie pozwala na stwierdzenie czy jest to oprocentowanie nominalne czy rzeczywiste i **nakazuje się** zaniechanie jej stosowania.

II. Na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Banku Polska Kasa Opieki S.A. ul. Grzybowska 53/57, 00-950 Warszawa, polegające na naruszeniu art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.), w ten sposób że w ogłoszeniu dot. kredytu na zakup motocykli marki Yamaha, zamieszczonym w Banku Polska Kasa Opieki S.A. Oddział II w Katowicach, ul. Warszawska 8, stopy oprocentowania dotyczące tego kredytu podano w sposób, który nie pozwala na stwierdzenie czy jest to oprocentowanie nominalne czy rzeczywiste i **nakazuje się** zaniechanie jej stosowania.

III. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 i art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się zobowiązać Bank Polska Kasa Opieki S.A. ul. Grzybowska 53/57, 00-950 Warszawa, do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 19 zł (słownie złotych: dziewiętnaście).

Uzasadnienie

W dniu 20.08.2003r. wszczęte zostało z urzędu w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Organem Antymonopolowym) postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez Bank Polska Kasa Opieki S.A. ul. Grzybowska 53/57, 00-950 Warszawa, (zwany dalej Bankiem) bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Postępowanie zostało wszczęte na skutek informacji uzyskanych w toku przeprowadzonego przez Organ Antymonopolowy postępowania wyjaśniającego (RKT-421-K-17/03/SG) w sprawie ustalenia czy nastąpiło naruszenie przepisów ustawy uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowy interes konsumentów w zakresie przestrzegania przez ww. przedsiębiorcę ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.). W toku ww. postępowania, przeprowadzona została kontrola u ww. przedsiębiorcy.

W wyniku analizy dokumentów zebranych w toku powyższej kontroli tj. umieszczonego na skuterze marki Yamaha, który znajdował się na sali operacyjnej oddziału ogłoszenia dotyczącego oprocentowania kredytu na zakup skutera ww. marki (karta nr 4) stwierdzono, iż informacja o wysokości oprocentowania nie precyzuje czy podane oprocentowanie jest nominalne czy też rzeczywiste (poprzestając na informacji, że wynosi 9,99%), co mogło stanowić naruszenie art. 16 ww. ustawy o kredycie konsumenckim, który stanowi, że w ogłoszeniach i reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających warunki udzielenia kredytu kredytodawca lub podmiot pośredniczący w zawarciu umowy obowiązani są podawać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania, wyliczoną od całkowitego kosztu kredytu. Na sali operacyjnej ww. oddziału banku, na tablicy ogłoszeń znajdowało się również ogłoszenie dot. kredytu na zakup motocykli marki Yamaha (karta nr 5). Ogłoszenie to, podobnie jak wskazane powyżej, informując o wysokości oprocentowania nie precyzowało czy podane oprocentowanie jest nominalne czy też rzeczywiste, co mogło stanowić naruszenie ww. art. 16 ustawy o kredycie konsumenckim. Treść ogłoszenia wskazywała, że oprocentowanie wynosi od 7,03 % do 14,50 % w zależności od waluty i tego czy stopa oprocentowania była stała czy zmienna wraz z adnotacją, że ww. oprocentowanie złotowe wkrótce zostanie obniżone do 9,99 %.

Bank poinformował (karta nr 7), że ww. oprocentowanie jest oprocentowaniem nominalnym, a oprocentowanie rzeczywiste wynosi (dla ww. oprocentowania w wys. 9,99 %) 13,91 % w przypadku, gdy kwota kredytu wynosić będzie 30000 PLN, oprocentowanie nominalne stałe w pierwszym roku spłaty 9,99%, oprocentowanie nominalne zmienne w pozostałym okresie 14,25% 24 raty, prowizja 2 %, wypłata kredytu 28.08.2003r., raty równe (annuitetowe) spłacane piętnastego dnia miesiąca. Bank podniósł także, że ww. ogłoszenia były stosowane jedynie przez okres dwóch tygodni, a niezwłocznie po stwierdzeniu uchybień zostały wycofane z użytku.

Bank został zawiadomiony o zakończeniu zbierania materiału dowodowego i o możliwości zapoznania się z nim w siedzibie Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach (karta nr 27), z możliwości tej jednak nie skorzystał.

Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 23 a ust. 2 stanowi, że za

praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed godzącymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem (zakazanych przez przepisy innych ustaw) działaniach przedsiębiorców. Tworząc katalog działań, które będą uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów ustawodawca posłużył się zwrotem „w szczególności”. Oznacza to, że wskazany katalog ma charakter przykładowy. Zamiarem ustawodawcy było uznanie za praktykę działań, które naruszyły przepisy innych ustaw. W przepisie art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie ma odwołania do konkretnych ustaw, z tego względu, że byłoby to sprzeczne z zasadami poprawnej legislacji, ale też niepotrzebnie ograniczało Organ Antymonopolowy w jego decyzjach w sprawach niedozwolonych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Normy materialnoprawne istotne z punktu widzenia wydania decyzji znajdują się w innych ustawach, poza ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów. Organ Antymonopolowy wydając decyzję, o jakiej mowa w art. 23 c ww. ustawy, musi zatem zastosować inne ustawy i na podstawie ich przepisów ocenić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne. Przesłankami zastosowania art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w przedmiotowej sprawie jest wykazanie bezprawności działań przedsiębiorcy polegających na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów.

Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie powyższe narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Pierwszy z zarzutów obejmował podejmowanie przez Bank bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 23 a ust. 1 i 2 przywołanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w ten sposób, że w ogłoszeniu dot. kredytu na zakup skutera marki Yamaha, zamieszczonym w Banku Polska Kasa Opieki S.A. Oddział II w Katowicach, ul. Warszawska 8, stopę oprocentowania podano w sposób, który nie pozwala na stwierdzenie czy jest to oprocentowanie nominalne czy rzeczywiste, co może naruszać art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim.

Warunki udzielania kredytów konsumenckich zostały uregulowane w ustawie z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim. Zgodnie z art. 2 ww. ustawy przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, zwany dalej „kredytodawcą” udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci. Zgodnie zaś z art. 16 ww. ustawy w ofertach i reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających jakiegokolwiek dane dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego kredytodawca lub podmiot pośredniczący w zawarciu umowy są obowiązani podawać rzeczywista roczną stopę oprocentowania, wyliczoną od rzeczywistego kosztu kredytu.

Uzasadnieniem takiego rozwiązania jest dostarczenie konsumentowi rzetelnej i pełnej informacji o ofercie kredytodawcy. Konsument na podstawie takiej informacji musi uzyskać możliwość porównania ofert poszczególnych kredytodawców w celu wyboru najkorzystniejszej oferty. Stopa oprocentowania stanowi jeden z zasadniczych elementów, które są przez kredytobiorcę brane pod uwagę jako kryterium wyboru ewentualnego kredytodawcy, stanowiąc zgodnie z art. 69 ust 1 ww. ustawy z dnia 29.08.1997 Prawo bankowe (Dz. U. z 1997r. Nr 140, poz. 939 z późn zm.) jedno ze świadczeń należnych kredytodawcy w związku z udzieleniem kredytu. W przedmiotowej sprawie nie ma żadnych wątpliwości co do tego, że w ogłoszeniu będącym przedmiotem zarzutu postawionego w pkt I Bank podając oprocentowanie kredytu nie posługiwał się rzeczywistą roczną stopą oprocentowania w związku z powyższym spełniona zostaje przesłanka bezprawności działania przedsiębiorcy.

W myśl art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek: działanie przedsiębiorcy musi być bezprawne i zarazem naruszać zbiorowe interesy konsumentów. Wobec powyższego drugą przesłanką, której wykazanie jest niezbędne dla stwierdzenia, iż przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów jest ustalenie, iż jego bezprawne działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów znaczy dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Działaniami antykonsumenckimi są jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerokiego kręgu uczestników rynku.

Zdaniem Organu Antymonopolowego zakwestionowane w przedmiotowej decyzji działanie przedsiębiorcy - polegające na tym, że w ogłoszeniu dot. kredytu na zakup skutera marki Yamaha, zamieszczonym w Banku Polska Kasa Opieki S.A. Oddział II w Katowicach, ul. Warszawska 8, wysokość oprocentowania zaprezentowano w sposób, który nie pozwala na stwierdzenie czy jest to oprocentowanie nominalne czy rzeczywiste - godzi w interes konsumentów, nie mogą oni bowiem korzystać z zagwarantowanego zgodnie z intencją ustawodawcy zapisami ustawy o kredycie konsumenckim prawa do informacji, które ułatwia podjęcie decyzji na podstawie jasnych przesłanek – w przedmiotowej sprawie na podstawie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. Wskazane powyżej prawo do informacji chroni też interesy ekonomiczne konsumenta gwarantując w przypadku podania przez kredytodawcę rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, że decyzja o zaciągnięciu kredytu – a zatem przyjęcia na siebie określonego zobowiązania zostanie podjęta w pełni świadomie.

Do stwierdzenia stosowania przedmiotowej praktyki niezbędne jest wykazanie, iż bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interes konsumentów, dotyczy tzw. zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować tzn. aktualnych, a zwłaszcza potencjalnych klientów Banku, gdyż ogłoszenie będące przedmiotem zarzutu skierowane zostało do nieograniczonego kręgu odbiorców i każdy odwiedzający salę operacyjną Banku miał możliwość się z nim zapoznać. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż w niniejszej sprawie został naruszony zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów dla odpowiedniej ochrony konsumentów. Spełniona została zatem druga przesłanka konieczna do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W przedmiotowej sprawie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów - bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów. W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie I sentencji.

Przedmiotem drugiego z zarzutów uczyniono podejmowanie, bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 23 a ust. 1 i 2 przywołanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w ten sposób, że w ogłoszeniu dot. kredytu na zakup motocykli marki Yamaha, zamieszczonym w Banku Polska Kasa Opieki S.A. Oddział II w Katowicach, ul. Warszawska 8, wielkości oprocentowania podano w sposób, który nie pozwala na stwierdzenie czy jest to oprocentowanie nominalne czy rzeczywiste. Rozpatrując przedmiotowy zarzut zauważyć należy, że oprocentowania wskazanego w drugim z kwestionowanych ogłoszeń nie można zakwalifikować jako rzeczywistego w rozumieniu ustawy o kredycie konsumenckim. Ogłoszenie sformułowane jest w sposób, który uniemożliwia konsumentowi powzięcie rzetelnej i pełnej

informacji co do oferty Banku. Adnotacja, że oprocentowanie zostanie wkrótce obniżone do 9,99% w połączeniu z informacją wskazaną w ogłoszeniu będącym przedmiotem zarzutu pierwszego uzasadnia domniemanie, iż także w tym przypadku konsument jest informowany wyłącznie o nominalnej stopie oprocentowania. W związku z powyższym, analogicznie do rozważań poczynionych w uzasadnieniu pkt I sentencji niniejszej decyzji zauważyć należy, że spełniona została przesłanka bezprawności działania przedsiębiorcy. W tym miejscu należy powtórzyć także należy rozważania poczynione w uzasadnieniu pkt I niniejszej decyzji w zakresie tego czy praktyka narusza interesy konsumentów, gdyż podobnie jak ogłoszenie wskazane w pkt I niniejszej decyzji jak i to wskazane w pkt II było skierowane do nieograniczonego kręgu odbiorców, ograniczając prawo konsumenta do rzetelnej i pełnej informacji. Przyjąć zatem należy, iż także w przypadku drugiego z rozpatrywanych zarzutów działanie Banku Polska Kasa Opieki S.A. godząc w zbiorowe interesy konsumentów naruszyło je.

W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie II sentencji.

Zgodnie z art. 75 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Organ Antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 72 ustawy, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Organ Antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania.

Postępowanie w sprawie stosowania przez Bank Polska Kasa Opieki S.A. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu. W wyniku tego postępowania Organ Antymonopolowy w punkcie I i II sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania dla Organu Antymonopolowego, są wydatki w wysokości 19 zł związane z korespondencją pomiędzy Organem Antymonopolowym, a przedsiębiorcą. W związku z powyższym Organ Antymonopolowy postanowił obciążyć Bank Polska Kasa Opieki S.A. kosztami postępowania w wysokości 19 zł (słownie złotych: dziewiętnaście). Stąd należało orzec jak w punkcie III sentencji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Na postanowienie zawarte w punkcie III niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral